

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 2) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคงกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ และจากข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ผ่านมา ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 เกี่ยวกับแนวการพัฒนาคคนในสังคมไทย และจุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 ทำให้เกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนี้ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและการเรียนรู้ เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 6) ตามหลักสูตร
 แกนกลาง พุทธศักราช 2551 มุ่งหวังที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้
 ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ
 สำคัญ 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มี
 วัฒนธรรมในการถ่ายทอดภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของ
 ตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา
 ตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือก
 รับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการ
 สื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม 2) ความสามารถในการคิด
 เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิด
 อย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือ
 สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม ได้อย่างเหมาะสม 3) ความสามารถในการ
 แก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ ที่เผชิญ ได้อย่างถูกต้อง
 เหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และ
 การเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมแสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการ
 ป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น
 ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถใน
 การนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้
 อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดี
 ระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับ
 การเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์
 ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความ
 สามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อ
 พัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่าง
 สร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม

การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ระบุมาตรฐานและตัว
 บ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ว่า มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมี
 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิด
 ไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ตัวบ่งชี้ ได้แก่ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด

คิดอย่างเป็นระบบและมีการคิดแบบองค์รวม สามารถคาดการณ์ กำหนดเป้าหมายและแนวทางการตัดสินใจได้ประเมินทางเลือกแนวทางการตัดสินใจและแก้ไขปัญหามีสติ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดีและมีจินตนาการ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ตัวบ่งชี้ ได้แก่ สามารถสื่อความคิดผ่านการพูด เขียนหรือนำเสนอด้วยวิธีต่าง ๆ สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2548 : 11-12)

การคิดเป็นกระบวนการทางสมองของมนุษย์ซึ่งมีศักยภาพสูงมาก และเป็นส่วนที่ทำให้มนุษย์แตกต่างไปจากสัตว์โลกอื่น ๆ ตั้งแต่อดีตมนุษย์ที่มีความสามารถในการคิดในแต่ละยุคแต่ละสมัยต่างก็ได้พยายามคิดค้นหาคำอธิบายเกี่ยวกับการคิด ซึ่งแฝงอยู่ในเรื่องของการเรียนรู้ของมนุษย์ไว้อย่างหลากหลาย การศึกษาแนวคิดในอดีตนอกจากจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สามารถช่วยให้เกิดความเข้าใจในแนวคิดใหม่ ๆ แล้ว ยังเป็นการทบทวนภูมิปัญญาของนักคิดในอดีต ซึ่งอาจจะตกหล่นสูญหายหรือเสื่อมความนิยมไปด้วยกาลและสมัย แต่อาจยังทรงคุณค่ามหาศาลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ (ทศนา เขมมณี และคณะ. 2544 : 5) การคิดวิเคราะห์ เป็นการคิดโดยใช้สมองซีกซ้ายเป็นหลัก เป็นการคิดเชิงลึก คิดอย่างละเอียด จากเหตุไปสู่วัตถุ ตลอดจนการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้อง และไม่เกี่ยวข้อง (สุวิทย์ มูลคำ. 2547 : 21) คนที่คิดจินตนาการเก่งย่อมคิดถึงสิ่งสิ่งจางพิสดารแปลกใหม่ คนที่คิดวิเคราะห์เก่งและวิเคราะห์รอบคอบรอบด้านย่อมมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่าง ๆ กว้างไกลและลึกซึ้ง คนที่คิดสังเคราะห์เก่ง โดยนำจินตนาการ ข่าวสาร ข้อมูล และความรู้ มาประกอบกันอย่างมีเหตุมีผล ย่อมคิดสร้างสรรค์ประดิษฐ์สิ่งของหรือนวัตกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นคุณและโทษต่อสังคม คนที่คิดตัดสินใจอย่างมีเหตุผลโดยใช้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ คุณธรรมและประสบการณ์เป็นพื้นฐาน ย่อมตัดสินใจได้ถูกต้องและดีงาม คนที่คิดได้ดังกล่าว เรียกว่า “คนคิดเป็น” หรือ “คนฉลาด” (คำหามาน คนใจ. 2547 : 76)

การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน เป็นกระบวนการคิด คนที่จะคิดได้ดี จะต้องเป็นผู้ฟัง ผู้พูด ผู้อ่าน และผู้เขียนที่ดี บุคคลที่จะคิดได้ดีจะต้องมีความรู้ และประสบการณ์พื้นฐานในการคิด บุคคลจะมีความสามารถในการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า จะต้องมีความรู้และประสบการณ์พื้นฐานที่นำมาช่วยในการคิดทั้งสิ้น การสอนให้คิดจะต้องให้ผู้เรียนรู้จัก คิดเลือกข้อมูล ถ้ายทอด รวบรวม และนำข้อมูลต่าง ๆ สมองของมนุษย์จะเป็นผู้บริโภคมข้อมูลข่าวสาร และสามารถแปลความข้อมูลข่าวสารนำมาใช้อ้างอิง การเป็นผู้ฟัง ผู้พูด ผู้อ่าน และผู้เขียนที่ดี จะต้องสอนให้เป็นผู้บริโภคข้อมูล

ข่าวสารที่ดีด้วย กระบวนการสอนภาษาจึงต้องสอนให้ผู้เรียนเป็นผู้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและมีทักษะการคิด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 ก : 62)

วิธีการหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คือ การเขียน ซึ่งการเขียนเป็นการสื่อสารหรือถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ไปยังผู้อ่าน โดยใช้ตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายให้ผู้อ่านได้เข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้เขียน (ศรีจันทร์ พันธุ์พานิช. 2538 : 2) เป็นการแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกที่มีอยู่ในใจออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้ โดยวิธีใช้สัญลักษณ์ที่เรียกว่าตัวอักษร เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจในเจตนาของผู้เขียนผู้อ่านจะสามารถรับรู้ความในใจของผู้เขียนได้หรือไม่ นั่นก็อยู่ที่ว่าผู้เขียนมีทักษะในการใช้ภาษาเขียนได้ดีเพียงไร (สนิท ตั้งทวี. 2538 : 115) การเขียนเป็นการแสดงผลของการอ่าน การใช้ความคิด

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มีความประสงค์ให้คนในชาติเป็นผู้มีปัญญาอย่างแท้จริง จึงนำการอ่าน การคิดและการเขียนซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน มาเป็นเกณฑ์ ๆ หนึ่งในกระบวนการประเมินการผ่านทุกช่วงชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 3) การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียนในการอ่านหนังสือ เอกสาร และสื่อต่าง ๆ เพื่อหาความรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ เพื่อความสุนทรีย์ และประยุกต์ใช้ แล้วนำเนื้อหาสาระที่อ่านมาคิดวิเคราะห์ นำไปสู่การแสดงความคิดเห็น การสังเคราะห์ สร้างสรรค์ การแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ แล้วถ่ายทอดความคิดนั้นด้วยการเขียนที่มีสำนวนภาษาถูกต้อง มีเหตุผลและลำดับขั้นตอนในการนำเสนอสร้างความเข้าใจแก่ผู้อ่านได้อย่างชัดเจนตามความสามารถในแต่ละระดับชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 ข : 16)

โครงการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย พบว่า สภาพปัญหาด้านการวัดและประเมินผล 3 อันดับแรก คือ ขาดความรู้ ความเข้าใจและขาดทักษะในการวัดและประเมินผลหรือรูปแบบและแนวทางการวัดและการประเมินผลไม่ชัดเจน ไม่เข้าใจวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย (ร้อยละ 68.91) ไม่มีเครื่องมือหรือแบบวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐาน ครอบคลุมเนื้อหาสาระ (ร้อยละ 10.30) ใช้เวลานานในการสร้างแบบวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงมีความยุ่งยาก ใช้เวลานานไม่เหมาะกับนักเรียนจำนวนมาก ทำได้ยากไม่ทั่วถึงและทำให้เวลาเรียนไม่พอ (ร้อยละ 8.26) เทคนิควิธีการคิดวิเคราะห์ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งควรนำมาพิจารณา ได้แก่ อะไร อะไรคือสิ่งที่จะทำให้การประเมิน อะไรคือเป้าหมาย

ของการประเมิน การคิดวิเคราะห์ทักษะอะไรบ้างที่ควรทำ การตรวจสอบ ผลของการประเมิน จะรายงานผลอย่างไร จะประเมินความสามารถของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ได้อย่างไร จะประเมินความสามารถด้านเหล่านี้ของนักเรียนได้ที่ไหนและเวลาใด และองค์ประกอบอะไรที่มีความจำเป็นต้องคำนึงถึงในการคัดเลือก และใช้ในกระบวนการประเมินครั้งนี้ (กรมวิชาการ. 2545 : 37)

จากเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 อันความ สอดคล้อง กับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ คือ มุ่งส่งเสริมสมรรถนะของคนให้มี คุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และจากการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธราช 2544 กำหนดกรอบในการวัดและประเมินผลด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความไว้อย่าง ชัดเจน แต่รูปแบบและแนวทางการวัดและการประเมินผลไม่ชัดเจนหรือไม่มีแบบวัดและ ประเมินผลที่ได้มาตรฐานครอบคลุมเนื้อหาสาระ จึงมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่คือหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธราช 2551 โดยกำหนดกรอบการวัดและประเมินผลด้าน การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความไว้อีกเช่นเดิม อีกทั้งความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้านการ คิดวิเคราะห์ มีความเกี่ยวข้อง โดยตรงกับทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่ง เป็นทักษะทางภาษาไทยที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาในการสื่อสาร การ เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการสร้าง เครื่องมือเพื่อวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน มีความเป็นปรนัยและสามารถนำไปเป็นแนวทางใน การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในช่วงชั้นอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ)

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ) ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 16,118 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ) จำนวน 400 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณ กรณีสัทธิพรานจำนวนประชากร ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

2. ขอบเขตของเนื้อหา

2.1 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.2 การวัดการคิดวิเคราะห์ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยการสังเคราะห์แนวคิดในการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จากบทโคลง บทประพันธ์ บทความ บทโฆษณา ข้อความ หรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ คัดเลือกจากเรื่องที่มีความสอดคล้องกับความสามารถที่จะวัด มีความยากง่ายของคำ จำนวน ที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยยึดทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ของบลูม (Bloom) เป็นแนวทางในการสร้าง ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ สาระการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อหาคุณภาพและเกณฑ์ปกติของคะแนนที่ได้จากการทดสอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 29 (จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ) โดยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นยึดตัวชี้วัดสาระวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ของบลูม ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเสนอเป็นแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ได้ว่าเรื่องราวหรือสิ่งนั้น ๆ ประกอบด้วยอะไรบ้าง มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผลและที่เป็นอย่างนั้นอาศัยหลักการอะไร

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอิงเนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และแนวคิดการวิเคราะห์ของบลูม จำนวน 45 ข้อเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ (Analysis of Elements) เป็นความสามารถในการค้นหาจุดสำคัญหรือหัวใจของเรื่อง ค้นหาสาเหตุ ผลลัพธ์และจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่องต่าง ๆ พิจารณา จำแนก แจกบอกชนิด ลักษณะ ประเภท ของบรรดาข้อความ เรื่องราว เช่น โคลงกลอน หรือ บทประพันธ์ บทความ บทสนทนา คำโฆษณา คำพูด คำอธิบาย หรือคำชี้แจง ได้

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) เป็นความสามารถในการค้นหาความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะสำคัญใด ๆ ของเรื่องราวหรือสิ่งต่าง ๆ ค้นหาว่า ความสำคัญย่อย ๆ ของเรื่องราวเหตุการณ์นั้นต่างติดต่อกันอย่างไร ซึ่งเป็นความเกี่ยวข้องระหว่างสิ่งที่มีความหมายน้อยสำคัญ 2 สิ่ง หรือมากกว่าเสมอ โดยยกตัวอย่างเรื่องราว บทประพันธ์ หรือบทความมาใช้ในการถามให้วิเคราะห์

3. วิเคราะห์หลักการ (Analysis of Organizational Principles) เป็นความสามารถที่จะจับแก่นเงื่อนของเรื่องราวหรือข้อความนั้น ๆ ว่า ยึดถือหลักการหรือกลวิธีการใดในการนำเสนอ มีโครงสร้างหรือเทคนิคการเขียนอย่างไร มีจุดเด่นจุดด้อยเช่นไร หรือยึดปรัชญาใดเป็นสื่อสารสัมพันธ์ ให้เกิดความเข้าใจ และชวนให้คนอ่านมีมโนภาพ

คุณภาพของแบบทดสอบ หมายถึง คุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพิจารณาจากค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบ ที่สามารถวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ตรงตามเนื้อหาวิชาภาษาไทย และนิยามการคิดวิเคราะห์ที่ต้องการวัด 3 ด้าน คือ การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

ความยากของข้อสอบ (Difficulty) หมายถึง ความน่าจะเป็นในการตอบข้อสอบ ถูกต้อง คำนวณจากสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่ตอบข้อสอบข้อนั้น ได้ถูกต้องต่อจำนวน ผู้ตอบข้อสอบข้อนั้นทั้งหมด ข้อสอบที่ดีมีความยากพอเหมาะจะมีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 คือ มีคนตอบถูกไม่ต่ำกว่า 20 คน และไม่เกิน 80 คน จากผู้สอบ 100 คน (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2550 : 138)

อำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึง ความสามารถของข้อสอบในการ จำแนกคนเก่งออกจากคนอ่อนได้ โดยถือว่า คนเก่งมีความสามารถควรทำข้อสอบนั้น ได้ส่วนคน อ่อน หรือ ไม่มีความสามารถไม่ควรทำข้อสอบนั้น ได้ อำนาจจำแนกของข้อสอบจะมีค่า ตั้งแต่ -1 ถึง +1 แต่อำนาจจำแนกที่ดีจะต้องมีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544 : 225)

ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง คุณสมบัติของ แบบทดสอบที่วัดคุณลักษณะ ได้เที่ยงตรงตามโครงสร้างการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ โดยการ วิเคราะห์ห้องล้ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดการ คิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ผลคงที่แน่นอน ในการวิจัยครั้งนี้ได้ คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) จากสูตร Kuder Richardson Formula 20 (KR - 20)

เกณฑ์ปกติ (Norms) หมายถึง ค่าของคะแนนดิบที่แปลงให้อยู่ในรูปของคะแนนที่ ปกติ (Normalizes T - score) โดยเกณฑ์ปกติที่ได้เป็นเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น (Local norms) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (จังหวัดอุบลราชธานี และอำนาจเจริญ)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. ผลการศึกษาครั้งนี้ ใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถใน การคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับช่วงชั้นอื่น และรายวิชาอื่นต่อไป

3. ครูได้เกณฑ์ปกติของคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ) เพื่อใช้ในการ
พัฒนาการคิดวิเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY